

Vyhledávání informací

- Můžete využít při rešeršních službách nebo při přípravě akcí v knihovně.
- Je důležité nalézt kvalitní a relevantní informace.
- Používání správných klíčových slov vyhledávání značně ulehčuje.

Klíčová slova

- Slova nebo slovní spojení, která se určují před vyhledáváním.
- V podobě vyhledávacího dotazu se zadávají do vyhledávače.
- Slouží k identifikaci hledaného problému.

Určení Klíčová slova si musíte určit tak, aby dobře vystihovala to, co hledáte. Klíčové slovo je většinou podstatné jméno a nepoužívají se spojky nebo předložky. Vyhledávací dotaz lze podle počtu výsledků zúžit nebo rozšířit.

Vyhledávání Většinou je ve vyhledávači možnost rozšířeného vyhledávání, kde si rovnou můžete navolit jaký typ dokumentu chcete nalézt (monografie, článek, recenze), jazyk, ve kterém se publikace nachází nebo časové rozmezí (historický dokument, do roku 2000).

Synonyma Vybíráme je ke klíčovým slovům. Jsou to slova podobného nebo stejného významu, které vám pomohou při vyhledávání rozšířit dotaz.

Zužování dotazu Při potřebě zúžit dotaz (chcete méně výsledků) použijte podřazené pojmy nebo správné Booleovské operátory.

Rozšiřování dotazu Při potřebě rozšířit dotaz (chcete více výsledků) použijte nadřazené pojmy nebo správné Booleovské operátory. Také lze požit synonyma, která vytváříme ke klíčovým slovům.

Booleovské operátory

- Pracují s klíčovými slovy.
- Jsou to anglické výrazy AND, OR a NOT, které vyjadřují logické vztahy mezi slovy.
- Pomáhají rozšiřovat či zužovat vyhledávací dotaz.

AND Používá se na zúžení výsledku. Zobrazí se vám dokumenty, které obsahují všechny hledané pojmy, mezi nimiž je tento operátor umístěn. Například při zadání *informace AND chování* se zobrazí dokumenty, které obsahují oba výrazy.

OR Slouží k rozšíření dotazu. Zobrazí se dokumenty, ve kterých je alespoň jeden z hledaných výrazů, mezi nimiž je tento operátor. Většinou se používá na spojení synonym nebo příbuzných slov. Například při zadání *Severní Amerika OR Kanada OR USA* se zobrazí dokumenty, které obsahují alespoň jeden se zadaných termínů.

NOT Zužuje dotaz a snižuje počet vyhledaných záznamů. Z vyhledaných dokumentů se vyloučí ty, ve kterých je uveden výraz uvedený za operátorem. Například při dotazu *masmédia NOT noviny* se zobrazí dokumenty, které musí obsahovat termín *masmédia* ovšem neobsahuje termín *noviny*.

Zástupné znaky

- Zástupné znaky umožňují vyhledávat slova s různou koncovkou nebo písmenem.
- ?, * těmito znaky se nahrazuje jedno (?) nebo více (*) písmen ve slově. Například u slova *filo?ofie* vám vyhledávač najde výsledek s *filozofie* i *filosofie*, nebo při zadání *student** bude vyhledáno *studenti*, *studentský*, *studentka*, *studentovo*...
- # umožňuje vyhledat slova, která se od sebe liší o jeden znak navíc a to uprostřed slova. Je to více používané v angličtině při změně jednotných a množných čísel. Například při zadání *flav#r* vyhledá *flavor* i *flavour*.
- ! nahrazuje jeden znak uprostřed nebo na konci slova. V některých vyhledávacích se používá místo znaků? a *. Například *kočk!* vyhledá *kočka*, *kočky*, *kočku*.

Jak vyhledávat

1. **Formulujte vyhledávací dotaz.** Co chcete najít.
2. **Určete vyhledávací dotaz.** To může být klíčové slovo nebo složený výraz (s použitím operátorů) nebo fráze (je v uvozovkách a vyhledává přesné znění).
3. **Určete, v jakém formátu chcete mít výsledek.** Jestli plný text nebo třeba bibliografický záznam.
4. **Zadejte vyhledávací dotaz do vyhledávače.**
5. **Projděte výsledky vyhledávání.** Pokud je potřeba, dotaz zpřesněte či rozšiřte.

Nástroje na vyhledávání

Vyhledávací stroje

- Využití** Vyhledáváte v nich pomocí zadaných parametrů (klíčových slov), otázek v přirozeném jazyce nebo třeba nahráním fotografie.
- Google** Největší vyhledávač na světě. Můžete v něm vyhledávat knihy, odborné texty, obrázky nebo videa. Ve vyhledávači je také možnost nastavit si podrobnější parametry vyhledávání (např. jazyk, oblast nebo různé filtrování výsledků). Google také umožňuje spočítat jednoduché příklady, přepočítat měny nebo převádět jednotky.
- Seznam** Fulltextový vyhledávač používaný v České republice.
- Semantické vyhledávání** Tyto vyhledávače fungují tak, že vám přímo odpoví na zadaný dotaz a neposkytnou vám pouze odkazy na stránky, ve kterých si musíte odpovědi dohledat. Tento vyhledávač má v sobě uloženou obsahovou bázi dat, ve které hledá odpověď.
- Wolfram-Alpha** **wolframalpha.com**
Sémantický vyhledávač, který obsahuje informace z oblasti kultury, ekonomie, astronomie, matematiky a dalších oborů. Otázky je nutné formulovat v angličtině. Nástroj je zdarma pro jednodušší dotazy, pro složitější dotazy je nutné si připlatit.

Vyhledávání obrazu

- Jedná se o vyhledávání obrázků, map, diagramů, grafů nebo plánů.

- Flickr** **flickr.com**
Obsahuje obrázky nebo fotografie nahrané uživateli. Najdete jich zde obrovské množství a většina z nich je volně šiřitelná.
- Picsearch** **picsearch.com**
Tato služba prohledává celý web, takže obsah není omezen jen na obrázky a fotografie vložené uživateli. Ovšem je třeba dávat si pozor na autorská práva.
- Pixabay** **pixabay.com**
Zde jsou volně dostupné obrázky, které nemusíte při použití citovat. Nástroj je zcela zdarma a reaguje i na dotazy v češtině.
- IconsPedia** **iconspedia.com**
Obsahuje velké množství ikoněk, které nepodléhají autorskému právu. Lze je tedy využít volně. Můžete je použít při tvorbě webových stránek nebo různých plakátů a pozvánek.

Více naleznete v části *Databáze volných obrázků*.

Vyhledávání zvuku

Využití V případě těchto nástrojů se nejedná jen o vyhledávání, ale také o rozpoznání podobného zvukového záznamu. Jsou užitečné při tvorbě prezentací nebo propagačních videí.

FindSounds findsounds.com

Nástroj, který je zdarma a umožňuje vyhledávání zvuků nebo zvukových efektů. Má zpracované kategorie (např. zvířata, hudební nástroje, doprava, lidé).

Na úvodní stránce zadáte klíčové slovo v anglickém jazyce a pak si můžete projít nalezené výsledky. Pro používání nástroje není nutná registrace.

Midomi midomi.com

Tento nástroj je určen k rozpoznání skladeb. Stačí přehrát asi 30 vteřin skladby a aplikace ji rozpozná a vyhledá vám podobné výsledky.

Freesound freesound.org

Jak napovídá název, tato aplikace umožňuje vyhledávat a stahovat zvuky se svobodnými licencemi, které je pak možno použít bez citování. Nástroj je v anglickém jazyce.

Vyhledávání patentů

Národní databáze patentů a užitých vzorů (www.upv.cz)

Jedná se o databázi českých patentů. V této databázi vyhledáváte podle původce, názvu či majitele patentu.

Espacenet www.espacenet.com

Tato databáze zahrnuje zahraniční patenty. Dostanete se do ní přes výše zmíněný portál upv.cz, ve kterém kliknete (v sekci Online databáze) na zkratku EPO. Vyhledávání v něm je velice podobné jako v české databázi.

Všechny uvedené vyhledávače použijte při vytváření prospektů, programů nebo při tvorbě jakéhokoliv propagačního materiálu. Pomohou vám odlišit se od ostatních a vylepší vaše materiály. Pokud budete pořádat nějaké přednášky nebo besedy v knihovnách, také můžete čerpat z těchto zdrojů a vylepšit tak vzezření prezentací nebo potřebných materiálů.